

1 WYROK

2 WIMIENIU

2.1 RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

2.2.0.0.0.1 Dnia 4 marca 2020 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym - Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Małgorzata Ziolecka

Protokolant: prot. sąd Katarzyna Szymanek

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Marii Jagielskiej - Kranc

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2020 roku

sprawy **M. K. (K.)** oskarżonego o popełnienie przestępstw z art. 190 § 1 k.k. w związku z art. 64 § 1 k.k. i z art. 157 § 2 k.k.

na skutek apelacji, wniesionej przez oskarżonego i przez obrońcę oskarżonego od wyroku Sądu Rejonowego w Pile z dnia 8 sierpnia 2019 roku sygnatura akt II K 98/19

uchyla wyrok Sądu Rejonowego w Pile z dnia 8 sierpnia 2019 roku w zaskarżonej części i w tym zakresie przekazuje niniejszą sprawę Sądowi Rejonowemu w Pile do ponownego rozpoznania

/Małgorzata Ziolecka/

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	IV Ka 1064/19
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	2	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

0.11.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Pile z dnia 8 sierpnia 2019 roku, sygnatura akt II K 98/19

0.11.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego
oskarżyciel posiłkowy
oskarżyciel prywatny
obrońca
oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego
inny

0.11.3. Granice zaskarżenia

0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
0.11.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	

#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

0.11.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

0.12.1. Ustalenie faktów

0.12.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
		XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXX
0.12.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
	XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXX	

0.12.2. Ocena dowodów

0.12.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

0.12.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)	
--	--

w Międzynarodowym Pakcie Praw Politycznych i Obywatelskich (art. 14 ust. 3 lit. d).

W obu tych aktach przyjmuje się, że oskarżony powinien mieć zapewnione prawo do: bronięcia się osobiście lub poprzez ustanowionego obrońcę, odpowiedniego czasu na przygotowanie się do obrony oraz udziału w przesłuchiowaniu świadków oskarżenia i żądania przesłuchania świadków obrony na tych samych zasadach.

Powyższe akty prawne wskazują zatem zarówno na możliwość obrony w ogóle, jak i na pewne podstawowe sposoby obrony, które powinny być zagwarantowane w każdym demokratycznym systemie prawnym.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zakłada z kolei, że każdy, przeciwko komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania; może on w szczególności wybrać sobie obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu (art. 42 ust. 3 Konstytucji).

Artykuł 6 k.p.k. wskazuje przy tym, że prawo do obrony przysługuje oskarżonemu zarówno w sensie materialnym (prawo do bronięcia się przeciwko zarzutom aktu oskarżenia, jak i dolegliwościom z tym związanym), jak i formalnym (prawo do posiadania obrońcy). Jest to zarówno zasada procesowa, jak i reguła interpretacyjna, która gwarantuje interpretację przepisów w ten sposób, aby w razie wątpliwości zapewniać oskarżonemu realną możliwość obrony.

Zasada prawa do obrony znajduje swoją konkretyzację w treści art. 78 § 1 k.p.k. stanowiącym, że oskarżony, który nie ma obrońcy z wyboru, może żądać aby mu wyznaczono obrońcę z urzędu, jeżeli w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.

Na podstawie wskazanych powyżej przepisów prawa wykształciło się, ugruntowane już w tej chwili, stanowisko Sądu Najwyższego, według którego pozbawienie oskarżonego prawa do korzystania z pomocy obrońcy z urzędu w sytuacji wskazanej w art. 78 § 1 k.p.k. stanowi rażącą obrazę tego przepisu oraz art. 6 k.p.k., przez co narusza standardy rzetelnego procesu (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z 29 stycznia 2002r., II KKN 386/99 Opubl: Prokuratura i Prawo rok 2003, Nr 10, poz. 6).

Odnosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, Sąd II instancji zauważa, iż postępowanie przygotowawcze i proces w niniejszej sprawie toczyły się w okresie, kiedy obowiązywała treść przepisu art. 353 § 5 k.p.k. stanowiąca, iż wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu złożony 7 dni po terminie otrzymania zawiadomienia o dacie rozprawy, podlega rozpoznaniu, jeżeli nie powoduje to konieczności zmiany terminu rozprawy. Jednak ani w toku postępowania przygotowawczego (karta 32 akt), ani też przez sąd I instancji, oskarżony nie został o tym pouczone, co sprzeczne jest z wynikającą z art. 16 k.p.k. zasadą informacji. Zgodnie bowiem z treścią

tego artykułu, organ prowadzący postępowanie jest obowiązany pouczyć uczestników postępowania o ciążących obowiązkach i o przysługujących im uprawnieniach, a brak takiego pouczenia lub mylne pouczenie nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania. Tymczasem, pomimo braku stosownego pouczenia, Sąd I instancji dwukrotnie, w oparciu o treść art. 353 § 5 k.p.k., pozostawił wnioski oskarżonego o przyznanie mu obrońcy z urzędu bez rozpoznania. Na dodatek, jak to słusznie zauważył w apelacji obrońca oskarżonego, i tak obie te rozprawy zostały odroczone. Wreszcie sytuacja materialno – rodzinna oskarżonego w pełni uzasadniała przyznanie mu obrońcy z urzędu na podstawie art. 78 § 1 k.p.k., co też Sąd Okręgowy uczynił natychmiast po wpłynięciu niniejszej sprawy z apelacją własną oskarżonego.

Wadliwość opisanego powyżej sposobu procedowania Sądu I instancji w konsekwencji doprowadziła do powstania sytuacji, w której Sąd ten przeprowadził postępowanie sądowe pomimo tego, że oskarżony nie miał zagwarantowanego prawa do obrony, co polegało na po pierwsze nie pouczeniu oskarżonego, iż jest jakiś termin do wniesienia wniosku o przyznanie obrońcy z urzędu, a po drugie na nie wyznaczeniu mu obrońcy z urzędu pomimo oczywistej niemożności wyznaczenia takowego z wyboru z uwagi na brak środków finansowych na ten cel. To zaś z całą pewnością stanowiło obrazę przepisu art. 6 k.p.k., a przez to naruszyło standardy rzetelnego procesu, co słusznie podkreślił we wniesionej apelacji oskarżony, jak

i jego obrońca. I z tego powodu zaskarżony wyrok nie mógł się ostać.	
Wniosek	
uchylenie zaskarżonego wyroku	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
Zważywszy na ewidentne naruszenie przez Sąd Rejonowy prawa oskarżonego do obrony, co bez wątplenia miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji.	

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	Rozpoznanie wniesionych środków odwoławczych ograniczono tylko do zarzutu naruszenia prawa do obrony, gdyż pozwoliło to na wydanie orzeczenia.
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
Zgodnie z art. 436 k.p.k. Sąd Odwoławczy może ograniczyć rozpoznanie środka odwoławczego tylko do poszczególnych uchybień, podniesionych przez stronę lub podlegających uwzględnieniu z urzędu, jeżeli rozpoznanie w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	

<p>Pozbawienie oskarżonego prawa do korzystania z pomocy obrońcy z urzędu w sytuacji wskazanej w art. 78 § 1 k.p.k. stanowi rażąco obrazę tego przepisu oraz art. 6 k.p.k., przez co narusza standardy rzetelnego procesu i nakazuje przeprowadzić proces ponownie.</p>		
<p>3.1.</p>	<p>Konieczność umorzenia postępowania</p>	<p># art. 437 § 2 k.p.k.</p>
<p>Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia</p>		
<p>XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX</p>	<p>XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX</p>	
<p>4.1.</p>	<p>XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX</p>	<p>XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX # art. 454 § 1 k.p.k. XXXX</p>
<p>Zwięźle o powodach uchylenia</p>		
<p>XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX</p>	<p>XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX</p>	
<p>0.15.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</p>		
<p>Rozpoznając ponownie sprawę w zaskarżonej części, Sąd I instancji winien zapewnić oskarżonemu obrońcę z urzędu i jego udział w procesie. Następnie Sąd Rejonowy winien przeprowadzić postępowanie sądowe, mając na względzie także pozostałe zarzuty apelacji obrońcy oskarżonego, a po przeprowadzeniu postępowania dowodowego winien ocenić, i to zgodnie z obowiązującymi w tym przedmiocie regulami, zgromadzony materiał dowodowy i rozważyć, czy materiał ten potwierdza prawdziwość aktu</p>		

